

טבת התשע"ג

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל

ה"אותות" שניתנו למשה

לפרשת שמות (על פי שיעורים של הרב יעקב מדן והרב מאיר שפיגלמן)

המלכות קרוי כן, כדכתיב: "ויאמר אלי בן אדם לך בא אל בית ישראל ודברת דברי אליהם. כי לא אל עם עמקי שפה וכבדי לשון אתה שלוח אל בית ישראל לא אל עמים עמקי שפה וכבדי לשון אשר לא תשמע דבריהם וגו'". וכי אפשר נביא אשר ידוע השם פנים אל פנים וקיבל תורה מידו לידו היה מגמגם בלשונו?!

6. הר"ן בדרשותיו:

ולזאת הסיבה נשלם משה בכל שלמות נביא, להאמין שענינו בכח אלהי, והוסר ממנו בהשגחה גמורה הדיבור הצח, יען לא יחשב שהיות ישראל וגדוליהם נמשכים אחריו, היה לצחות דברו כמו (שאמר) [שיאמר] על מי שהוא צח הדיבור שימשיך ההמון אחריו, ושהשקר ממנו יחשב אמת, והדבר בהפך למי שהוא כבד פה וכבד לשון, שהאמת לא יקובל ממנו רק לחוזק הגלותו, ולזה הוסר בהשגחה, לא היה דבר נופל במקרה.

7. שמות ד', יד-טו:

"ויחר אף ה' במשה, ויאמר - הלא אהרון אחיך הלוי, ידעתי כי דבר ידבר הוא... ודברת אליו, ושמת את הדברים בפיו. ואנכי אהיה עם פיך ועם פיהו, והוריתי אתכם את אשר תעשון: ודבר הוא לך אל העם, והיה - הוא יהיה לך לפה, ואתה תהיה לו לאלהים".

8. שמות ה', כ-כא:

"ויפגעו את משה ואת אהרון נצבים לקראתם בצאתם מאת פרעה: ויאמרו אלהם - ירא ה' עליכם וישפט, אשר הבאשתם את ריחנו בעיני פרעה ובעיני עבדיו, לתת חרב בידם להרגנו".

הנס במלחמת עמלק

9. משנה, ראש השנה כט ע"א:

"והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל" וגו'. וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה? אלא לומר לך: כל זמן שהיו ישראל מסתכלים כלפי מעלה, ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים - היו מתגברים. ואם לאו - היו נופלין.

1. שמות ד', א-ט:

"ויען משה ויאמר - והן לא יאמינו לי ולא ישמעו בקלי, כי יאמרו לא נראה אליך ה' ויאמר אליו ה' - מזה בידך? ויאמר - מטה: ויאמר - השליכהו ארצה, וישליכהו ארצה ויהי לנחש, וינס משה מפניו: ויאמר ה' אל משה - שלח ידך ואחז בזנבו, וישלח ידו ויחזק בו ויהי למטה בכפו... ויאמר ה' לו עוד - הבא נא ידך בחיקך, ויבא ידו בחיקו, ויוצאה - והנה ידו מצרעת כשלג: ויאמר - השב ידך אל חיקך, וישב ידו אל חיקו, ויוצאה מחיקו והנה שבה כבשרו..."

והיה אם לא יאמינו גם לשני האותות האלה ולא ישמעון לקלך, ולקחת מממימי היאר ושפכת היבשה, והיו המים אשר תקח מן היאר והיו לדם ביבשת".

2. שבת צז ע"א:

"אמר ריש לקיש: החושד בכשרים לוקה בגופו, דכתיב 'והן לא יאמינו לי' וגו'. וגליא קמי קודשא בריך הוא דמהימני ישראל. אמר לו: הן מאמינים בני מאמינים, ואתה אין סופך להאמין. הן מאמינים - דכתיב 'ויאמן העם'; בני מאמינים - 'והאמין בה'; אתה אין סופך להאמין - שנאמר 'יען לא האמנתם בי' וגו'."

3. שמות ד', י:

"ויאמר משה אל ה': בי אדני, לא איש דברים אנכי גם מתמול גם משלשם גם מאז דברך אל עבדך, כי כבד פה וכבד לשון אנכי".

4. רש"י מפרש:

כבד פה - בכבדות אני מדבר, ובלשון לעז בלב"א [גמגמן]:

5. רשב"ם מפרש:

כי כבד פה וערל לשון אנכי - איני בקי בלשון מצרים בחיתוך לשון, כי בקטנותי ברחתי משם ועתה אני בן שמונים. וכן מצינו ביחזקאל, שמי שאינו בקי בלשון

21. במדבר י"ב, ג: "והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה".
 22. ילקוש שמעוני קי"ז: "אמר רבי יהודה אמר רב: מפני מה נענש שאול? מפני שמחל על כבודו, שנאמר 'ובני בליעל אמרו - מה יושיענו זה, ויהי כמחריש'".

כיוצא בדבר אתה אומר: "עשה לך שרף ושים אותו על נס, והיה כל הנשוך וראה אותו וחי". וכי נחש ממית או נחש מחיה? אלא בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה, ומשעבדין את לבם לאביהן שבשמים - היו מתרפאים, ואם לאו - היו נימוקים...".

10. במדבר כ"א, ו: "וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים, וינשכו את העם וימת עם רב מישראל".

11. במדבר כ"א, ח: "ויאמר ה' אל משה: עשה לך שרף ושים אותו על נס, והיה כל הנשוך וראה אותו וחי".

12. דברים י"ח, יט: "והיה האיש אשר לא ישמע אל דברי אשר ידבר בשמי - אנכי אדרש מעמו".

13. במדבר י"ב, ב: "ותדבר מרים ואהרן במשה... ויאמרו - הרק אך במשה דבר ה', הלא גם בנו דבר; וישמע ה'".

14. במדבר י"ב, ח: "ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה".

15. במדבר כ"א, ה-ו: "וידבר העם בא-לוהים ובמשה, למה העליִתנו ממצרים למות במדבר...".

"וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים, וינשכו את העם וימת עם רב מישראל".

16. במדבר כ"א, ז: "ויבא העם אל משה, ויאמרו - חטאנו כי דברנו בה' ובך, התפלל אל ה' ויסר מאתנו את הנחש".

17. בראשית כ', ז: "כי נביא הוא, ויתפלל בעדך וחי".

18. שמות-רבה ב', ב: "אמרו רבותינו: כשהיה משה רבנו ע"ה רועה צאנו של יתרו במדבר, ברח ממנו גדי, ורץ אחריו עד שהגיע לחסית. כיון שהגיע לחסית - נזדמנה לו בריכה של מים, ועמד הגדי לשתות. כיון שהגיע משה אצלו - אמר: אני לא הייתי יודע שרץ היית מפני צמא; עיף אתה! הרכיבו על כתיפו והיה מהלך. אמר הקב"ה: יש לך רחמים לנהוג צאנו של בשר ודם כך, חייך - אתה תרעה צאני ישראל. הוי 'ומשה היה רועה'".

19. שמואל א' ט', טו-טז: "וה' גלה את אֶזְנֵן שְׂמוּאֵל יוֹם אֶחָד לִפְנֵי בּוֹא שְׂאוּל לְאָמֹר: כֵּת מַחַר אֲשַׁלַּח אֵלֶיךָ אִישׁ מֵאַרְץ בְּנִימִן, וּמִשְׁחָתוֹ לְנֹגֵד עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְהוֹשִׁיעַ אֶת עַמִּי מִיַּד פְּלִשְׁתִּים, כִּי רְאִיתִי אֶת עַמִּי כִּי בָאָה צַעֲקָתוֹ אֵלַי".

20. שמואל א' י"ד, כג: "ויושע ה' ביום ההוא את ישראל, והמלחמה עברה את בית און".